

BUITEN

15^E JAARGANG N^O. 20.

ZATERDAG 14 MEI 1921.

IN HET PARK VAN DE VILLA D'ESTE BIJ TIVOLI.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

IN HET PARK VAN DE VILLA D'ESTE BIJ TIVOLI, ILL. BLZ. 229
 VAN TWEEËRLEI RAS, (20), DOOR HAL G. EVARTS . . . 230
 AJACCIO, DOOR N., GEÏLLUSTREERD . . . BLZ. 232—238
 HOE DE DIEREN SPREKEN (25), DOOR WILLIAM
 J. LONG, VERTAALD DOOR S. CILIA STOFFEL . . . BLZ. 233
 GEERTE, DOOR MARIE VAN KAMPEN . . . 235
 HET BEGIJNHOF TE DELFT, DOOR C. L. H., GEÏLL. BLZ. 238—249
 DE BLOEMBLADEN VAN LAG-TZE (32), DOOR J. ALLAN
 DUNN BLZ. 239
 PANORAMA VAN ANDERMATT, ILLUSTRATIE 240
 TWENTSCHE SPREEKWOORDEN EN GEZEGDEN, DOOR L. . . 240

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toeroeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

VAN TWEEËRLEI RAS

19) DOOR HAL G. EVARTS.

NOG vóór Nash antwoorden kon, gleed een grijze gedaante over den drempel en vloog met één sprong van wel twaalf voet lengte den indringer naar de keel. De man deinsde een stap terug, terwijl hij zijn beide armen omhoog wierp, om zijn gezicht te beschermen. Deze achterwaartsche beweging en de lengte van den sprong deden Flash zijn doel missen, zoodat zijn tanden slechts de eene lederen mouw openscheurden. En vóór hij opnieuw springen kon, ja, vóór zijn pooten den grond raakten, klonk donderend Moran's bevel in zijn ooren.

„Flash! terug Flash! Onmiddellijk hier!” brulde hij. De opechtheid van zijn toon was niet in twijfel te trekken. Flash stond recht tegenover Nash, zijn haar stond als een borstel overeind, maar duim voor duim kroop hij terug, tegen zijn wil bedwongen door de harde strengheid van zijns meesters stem. Hij wist, dat Betty geen kwaad was overkomen, dat Moran hem verbood, dien man te dooden, maar hij voelde te goed, dat de vreemdeling hun aller vijand was. Toen echter merkte hij op, dat Moran zijn pistool op Nash gericht hield — Moran moest van plan zijn, den man zelf te dooden. Daarom kroop hij achteruit, tot waar het meisje star en strak op de rustbank zat, haar deken nauw om zich heengetrokken. Daar bleef hij op wacht staan, zijn haar stond steil overeind, zijn opgetrokken lippen lieten de van schuim druipende slaganden zien. Nu eerst begreep het meisje ten volle de teugellooze woestheid, die den éenen kant van Flash's karakter uitmaakte.

Nu sprak Moran weer, zijn stem was even kalm als tevoren.

„In orde, Nash, nu kan je voortgaan en je geval uitzetten!”

De zenuwen van Nash hadden het hard te verduren door de nabijheid van dat wilde beest, dat veel zin scheen te hebben hem weer naar de keel te vliegen, maar hij voelde, dat hij in Moran een onverbidde rechter voor zich had en trachtte zijn zelfbeheersching te herwinnen.

„Pas op dien hond,” zeide hij schor. „Ik kom hier mijn wettig recht opeischen. Zij behoort mij toe en ik wil nemen, wat van mij is.”

„Misschien is zij vroeger van jou geweest,” antwoordde Moran. „Wat zij ook vroeger met je te maken heeft gehad, dat is lang voorbij. Je hebt je recht verloren. Zij is van nu af aan de mijne.”

Het meisje wist nu, dat hij de waarheid gesproken had, toen hij haar in zijn armen genomen en haar gezegd had, dat hij haar hebben wilde, onverschillig wat er gebeurd was. Op dit oogenblik wierp zij alle bedenkingen overboord en voelde, dat hij alles met haar doen kon, wat er ook de gevolgen van zouden zijn.

„Hoe kwam je op het denkbeeld, dat je haar hier zoudt vinden?” ondervroeg Moran hem.

„Er stond een artikel in de courant,” zeide Nash. „Over een meisje, dat in een klein stadje aan den voet van het gebergte kwam en daar een wollen deken, wat ondergoed en een reis-mantel kocht. Zij nam den postwagen naar de Shoshone, verliet hem tien mijlen beneden den hoogsten houtvesterspost en verdween toen, zonder dat iemand wist waarheen. De couranten van het Oosten namen het bericht over — en ik begreep dat dat mijn bekoorlijk weggelopen vrouwtje was.”

Moran wendde zich naar haar om; het doodsbleeke gelaat van het meisje bevestigde de waarheid van deze verklaring, maar haar oogen blikten onverschrokken in de zijne. Het was dus de naam van dien man, nu de hare, dien zij niet had willen hooren. Een golf van walging steeg in hem op bij de gedachte, dat zij de vrouw van een ruwen bruijt was als Nash.

Nash trachtte zijn voordeel te doen met den langen blik, die tusschen de twee gewisseld werd: zijn hand gleed voorzichtig naar het geweer aan zijn heup. Maar Flash spande zijn spieren voor een nieuwen sprong; zijn gegrom waarschuwde Moran, die zijn blikken weer naar Nash wendde en zijn pistool vast op hem richtte.

„Het is goed, Nash. Ik heb nu gehoord, wat je te zeggen hadt,” zeide hij. „Je kunt gaan.”

„Gaan! Ik?” riep Nash schamper. „Bedod je daarmee, dat je van plan bent mijn vrouw hier bij je te houden — alleen?”

„Precies”, zei Moran koel. „Je denkbeelden over eigendom schijnen veranderd te zijn, sedert ik je het laatst ontmoette. Ik zal je geweer in bewaring nemen, dan kun je vertrekken.” Hij nam het wapen en trad terug. Hij wist heel goed, dat Nash den weg in de heuvels niet alleen had kunnen vinden: dus vroeg hij:

„Wie is er bij je?”

„Ik ben alleen gekomen.” Zijn oogen ontweken den blik van Moran, terwijl hij antwoordde.

„Dan heb jij dat schot gelost, dat ik vanmiddag hoorde. Ik zie elandshaar op je kleeren; heb je een eland gedood om vleesch te krijgen?” Nash knikte toestemmend; Moran trok de rol uit het geweer, keek met één oog door den loop naar het vuur, klapte het dicht en keek Nash aan.

„Je kunt weggaan, terug naar den man, die vanmiddag den eland gedood heeft,” zeide hij, naar de deur wijzend.

Nadat hem zijn geweer ontnomen was, voelde Nash zich veilig, veiliger dan toen hij het nog gehad had. Hij stak waar-schuwend zijn vinger op.

„Ik zal het je betaald zetten, Moran,” dreigde hij. „Je weet toch wel, dat er nog zooiets als een wet bestaat. Je kunt je niet tusschen man en vrouw stellen.” Toen wendde hij zich tot het meisje: „Je denkt, dat je me bedotten kunt. Maar weet wel, wat het beteekent, als ik wegga. De heele wereld zal het interessante verhaaltje van de hut en haar vroegere bewoners te hooren krijgen.” Hij wachtte op antwoord en toen dat niet kwam, sprak hij weer tot Moran: „Het zal een mooie zaak voor je worden. Zij heeft mij belogen — is met me getrouwd, om een paar bewijsstukken in handen te krijgen, die per slot van rekening niet van veel belang zijn: zij is van me weggelopen — liep naar de deur, met haar arm om den dominee heen-geslagen — de duivel hale hem — en is er vandoor gegaan. Zij is hierheen gereisd om met jou samen te leven. Wat denk je wel, dat de rechtbank voor vonnis zal vellen over een paar als jelui?”

„Wij zullen het er op wagen,” zeide Moran. Een pak was van zijn hart gevallen. Zij had Nash een poets gebakken: volgens zijn eigen verklaring had zij hem met zijn eigen wapens verslagen, hoe de zaak zich dan ook toegedragen had; zij was gedwongen geweest met hem te trouwen, om haar doel te bereiken, en doordat zij dadelijk daarna gevluht was, had zij het zijne verijdeld. — „Nash, er zijn hier honderd mijlen in den omtrek geen rechtbanken,” zeide hij. „Op een goeden

dag, als het ons geschikt voorkomt, zullen wij naar de wereld terugkeeren en eens zien, wat de rechtbank ons te zeggen heeft. In dien tusschentijd — als je het in je hoofd krijgt, ook maar ééns je denkbeelden over door menschen gemaakte wetten hier te willen doordrijven, dan zal ik de wet, die in de heuvels geldt, op jou toepassen. Ik hoop, dat het duidelijk is; het is tenminste het laatste, wat ik je zeg. Je kunt nu gaan." Hij stapte op de deur toe en bleef er naast staan, om Nash te laten passeeren. Deze wilde nog iets zeggen, maar Moran hield zijn hand op en Nash ging, zonder meer een woord te verliezen, de duisternis in.

In plaats echter van het wildpad op te gaan in de richting, vanwaar hij gekomen was, nam hij den weg stroomafwaarts. Waar de eerstvolgende kloof ten Zuiden van deze in het dal, beneden de samenvloeiing van de twee riviertjes, uitliep, zou hij het kamp van Brent vinden. Nash wist, dat er op twintig mijlen afstands wel een dozijn mannen te vinden waren, die voor duizend dollar of nog minder een mensch zouden vermoorden met evenveel gemak als de meesten een hert neerschieten. In den vroegen morgen wilde hij op marsch gaan naar de plaats, waar die mannen zich ophielden.

Hij kwam nooit te weten, dat, onmiddellijk na zijn vertrek uit de hut, de twee daarbinnen hem nog net het leven reddden. Toen hij de deur uitging, begreep Flash plotseling, dat Moran dien man wilde laten ontsnappen. Hij wist met onfeilbare zekerheid, dat dit een grove fout was, en wilde trachten, die te herstellen. Hij sloop onhoorbaar naar de deur — als hij die bereikt had, zou Nash dien nacht niet levend in Brent's kamp gekomen zijn. Maar Betty zag hem en begreep wat hij van plan was.

„Flash!" riep zij. „Flash! Hier!"

Eén enkele seconde aarzelde hij, net lang genoeg om Moran te doen zien, wat er gaande was. Deze kon nog juist met zijn voet de deur dichtduwen, eer Flash er op toesprong.

Moran ging op de bank naast het meisje zitten.

„Wat was het nu, Betty?" vroeg hij. „Wat voor dwangmiddel had hij toch, dat je er toe brengen kon, hem te trouwen?"

„Hij wilde mij al jaren lang," zeide zij. „Maar ik verfoeide hem. Toen was Vader voor een tijd van huis; hij kwam bij mij en vertelde mij, dat mijn vader meer dan dertig jaar geleden deze hut gebouwd had — hij zei mij, waarom en liet de bewijzen zien; hij zou die openbaar maken en de politie zou Vader opwachten, als hij thuiskwam. Ik loog tegen hem, ik beloofde met hem te zullen trouwen, hoewel ik niet van plan was het te doen — ik speelde comédie om tijd te winnen — maar hij dreigde, dat hij de bewijzen aan de wet over zou leggen, tenzij ik dienzelfden dag nog deed, wat hij wilde; als ik met hem trouwde, zou hij mij de bewijsstukken in handen geven." Zij haalde twee papieren te voorschijn uit de spleet tusschen slaapbank en muur en stak ze Moran toe: zij waren geel van ouderdom.

Hij ging bij het vuur zitten en bekeek ze nauwkeurig; zij sloeg hem bezorgd gade en zei van tijd tot tijd een verklarend woord.

Het eene papier was een landkaartje, niets dan een enkel velletje, bedekt met vreemd kronkelende lijnen; er stond geen woord bij geschreven. Moran trachtte de ligging te bepalen en herkende de kronkellijnen als de verschillende stroomen van het Land van de Vele Rivieren. Een deel er van was dicht ingevuld; het was een nauwkeurig kaartje van al de nevenriviertjes, tot de kleinste beekjes toe. Midden in was een vierkant zwart blokje en aan de ligging zag Moran, dat het de hut voorstelde, waarin hij met het meisje zat.

Het was binnen de gevangenis muren gesmokkeld en aan een anderen man overhandigd — een jeugdvriend, die in zijn pogingen om de gevangenisstraf te ontgaan, minder fortuinlijk was geweest dan degene, die het kaartje getekend had. Na zijn vrijlating had hij de hut gevonden en daarin een brief, die hem zeide, waar en onder welken nieuw aangenomen naam hij zijn vriend kon vinden — dien vriend, die met zijn naam ook zijn levenswijze veranderd had en wiens geld hen beiden in staat gesteld had geheel te breken met het wilde bandelooze rooversleven, in hun jeugd geleid. Een kwarteeuw later had Nash, die met het regelen van den boedel van dezen man belast was, inzage van de twee documenten gekregen en ze zich toegeëigend.

„Ik ben weggelopen en hierheen gevluht, zoodra hij ze mij gegeven had," zeide het meisje. „Uit den trein heb ik aan Vader Kinney geschreven, om mij hier te komen halen.

En ik heb een brief gepost, om mijn Vader alles uit te leggen, als hij thuiskomt."

Moran wendde zich om naar Flash, die aan de deur stond te snuffelen.

„Ik ben half en half geneigd, de deur open te doen en hem zijn gang te laten gaan," zeide hij. „Als Flash vannacht het huis uitkomt, zal Nash niemand meer kwaad doen."

Het meisje huiverde even.

„Niet op die manier," zeide zij.

Flash had de papieren gezien, die Moran in de hand hield en zijn hoop op ontsnapping herleeft. Hij was gewoon geraakt alle stukken papier te beschouwen als boodschappen, die hij wegbrengen moest. Weliswaar zaten het meisje en Moran samen in de hut en wist hij dus niet, waar deze boodschap heen moest, maar dat kon hem ook niet schelen, als hem maar een gelegenheid geboden werd, zich vrij te maken uit deze benauwende vier muren.

Zijn hoop stierf weg, toen Moran èn kaartje èn brief in het vuur wierp. Daarop ging deze naar de deur en stak een houten pen achter den sluitboom, zoodat die stevig vastzat.

„'t Is àl te erg, Flash, ouwe jongen!" zei hij met meegevoel. „Maar Betty heeft gelijk. Jouw manier zou ook de mijne zijn — maar het is niet de mooiste."

HOOFDSTUK XVII.

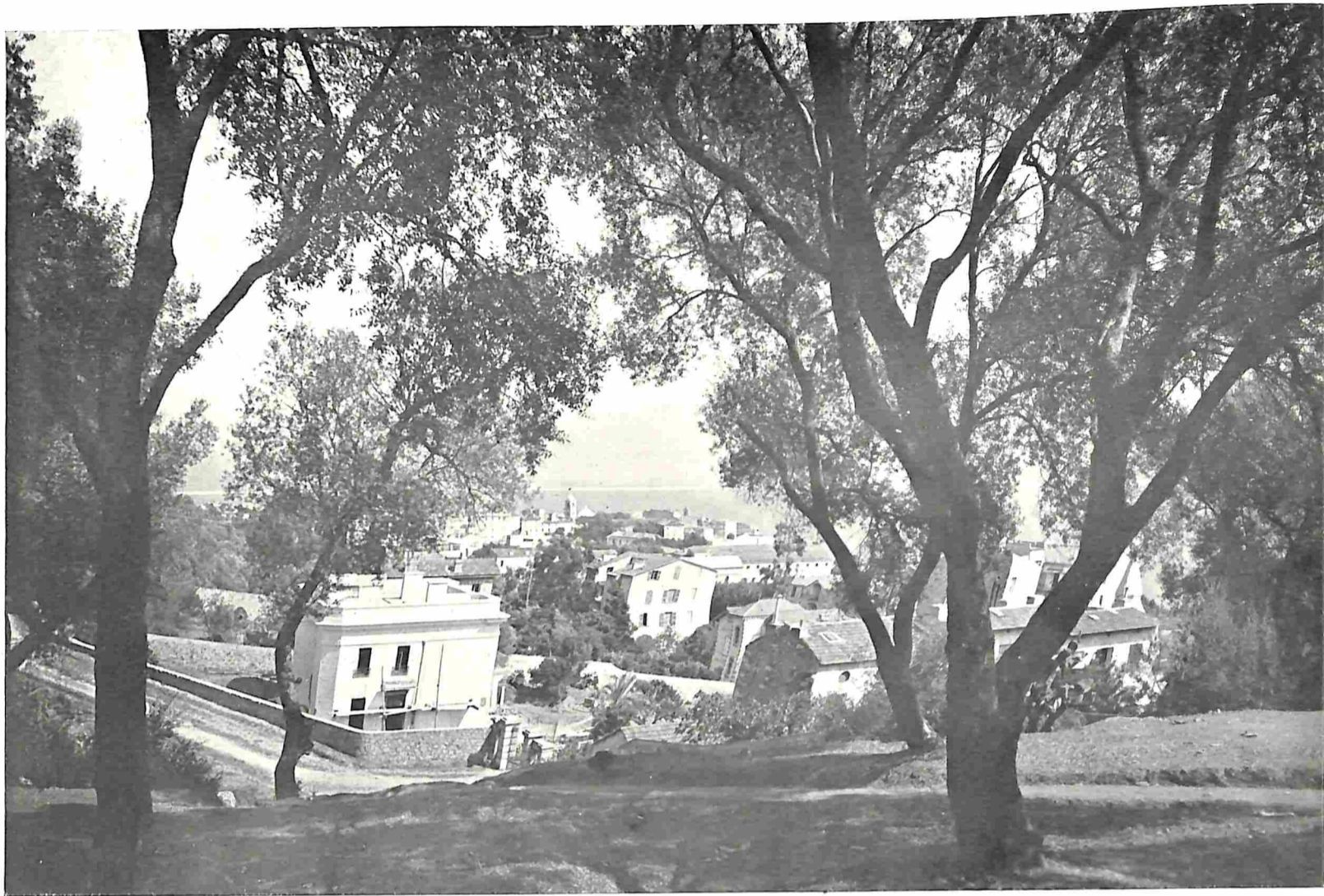
Een heftige storm was over de heuvels komen aanvaren en een fijne regen viel onophoudelijk uit de loodgrijze lucht. Flash was twee dagen en twee nachten lang in de hut opgesloten gehouden. Moran, bang dat de hond Nash zou opsporen en hem dooden of gedood worden, had hem gevangen gezet, wat Flash afschuwelijk vervelend vond. De bui eindigde in een hevigen plasregen; toen die voorbij was, begon de zon tusschen de wolkenflarden door te schijnen en kleurde de drijvende mistbanken melkachtig wit. De wind, die in de Westelijke heuvels altijd op een stormvlaag volgt, begon frisch te waaien en verdreef de nevels. Flash' voortdurend aandringen om vrijgelaten te worden, werd nu tot een luidruchtig dwingen en klagen. Hij krabbelde razend aan de deur en kauwde op het einde van den balk, die hem zoo stevig gevangen hield. Zijn gejammer, dat wel een doorlopende klaagzang leek, werd ondragelijk. Hij verlangde vurig, dat er nu eindelijk een eind gemaakt werd aan zijn gevangenschap. Hij was nu eenmaal geen hond, die binnenshuis leven kon. Ten slotte deed Moran de deur maar open en was hij vrij om te gaan.

Hij had honger en zijn eerste zorg was, zich vleesch te verschaffen. Toen hij den rotsrand boven de hut bereikte, sloop daar juist een ongelukkige loskat rond; nergens in de nabijheid was een boom, die een beschermende schuilplaats bood. De haat tegen de kattenrassen was een van de gevoelens, die Flash instinctmatig aangeboren schenen te zijn. Er bestaat een felle veete tusschen het honden- en kattenras: de vijandschap tusschen huishond en kat is afkomstig van den eeuwenouden wrok, die hun wilde voorouders bezielde. Het eerste kattenspoor, dat Flash gevonden had, had hij dadelijk gevolgd met de zekere wetenschap, dat hij aan het einde een natuurlijke vijand vinden zou. Deze wetenschap was hem aangeboren; de manier echter, waarop hij katten behandelen moest, had hij door ondervinding geleerd.

De windrichting was hem gunstig en eerst toen hij tot op korten afstand genaderd was, bemerkte de groote kat het gevaar, waarin zij verkeerde. Het was te laat voor haar om nog te kunnen vluchten, dus draaide zij zich snel om en zette een hoogen rug, van zins zich met klauwen en tanden tegen haar vijand te verweren. Eén poot sloeg zij uit in een bliksem-snelle aanval op de oogen van den op haar aanstormenden wolf. Flash zette plotseling alle vier zijn pooten schrap, zoodat hij zijn stormloop in kon houden op een meter afstand van zijn prooi. Hij had al veel katten gedood, en vroegere gevechten hadden hem geleerd, dat die van haken voorziene klauwen leelijk wonden konden.

Hij wist ook, dat, als hij zich nu op de kat wierp, het dier zich op hetzelfde oogenblik op den rug zou laten vallen en zijn flanken en buik met woeste kracht zou openrijten. Hij ging dus anders te werk, en begon langzaam in een kring om de kat heen te loopen; het dier draaide met hem mee, om hem voortdurend in het oog te houden. De loskat schreeuwt niet als zijn verre bloedverwant, de huiskat, maar gromt en knort en de snauwen, die uit den geopenden rooden bek kwamen, waren kort en explosief als kleine ontploffingen.

(Wordt vervolgd).

AJACCIO. KIJKJE DOOR DE OLIJFBOOMEN VAN DE MONTE SALARIO OP DE STAD.

AJACCIO.

ZE zou niet zoo in ruimen kring bij name bekend zijn. deze stad van nauwelijks twintigduizend inwoners, als daar niet, den 15en Augustus 1769, de „Corsicaan” geboren was, die door onze voorvaders vervloekt, door ons, objectiever beoordeelaars, wordt beschouwd als een der meest geniale mannen van zijn tijd niet alleen, maar van alle tijden.

Toch vergist hij zich, die mocht denken, dat Ajaccio slechts als geboortplaats van Napoleon verdient genoemd en bezocht te worden. Want deze stad, betrekkelijk jong nog, immers eerst in 1492 door de Genuezen gesticht, heeft veel meer aantrekkelijks, kan zich beroemen op een heerlijk klimaat en een onvergelykelijk schoone ligging. Klimaat en ligging staan t'ouwens in nauw verband met elkaar. Want machtige bergen beschutten haar tegen alle koude luchtstroom van het noorden tot het zuidoosten; en de vaste granietbodem, waarop zij verrijst, maakt haar bijna geheel vrij van de stofplaaig. Heeft zij dit boven de zooveel drukker bezochte Riviera voor, ook op een grooter gelijkmatigheid der temperatuur kan zij zich beroemen.

Inderdaad prachtig is Ajaccio gelegen aan de noordzijde van de breede golf die zich van Kaap de la Parata, de rotsachtige landtong welks hoogste punt door de overblijfselen een oud fort der Genuezen wordt bekroond (zie de afb. op blz. 235), tot Kaap di Muro uitstrekt. Achter de stad rijst het Corsicaansche hooggebergte op, dat tot diep in den zomer met sneeuw is bedekt, met de in het hart van Corsica gelegen Monte d'Oro heel in de verte, en de bergen van het Graveno dal. Niet minder indrukwekkend is het panorama, dat de in de nabijheid van Ajaccio gelegen heuvels bieden, de Monte Cacalo, de Finosa en de Salario. Vooral van de beschutte Promenade des Pins langs de zuidhelling van de Monte Salario, heeft men, door palm- en olijfboomen, verrukkelijke kijkjes op de witte huizen der stad en de blauwe golf die haar bespoelt.

De grootsche ligging van Ajaccio overheerscht dusdanig, dat de stad voornamelijk als deel van het landschap betekenis heeft, en het heel moeilijk valt haar geheel op zich zelve

te beschouwen. Daarom ook is het van minder belang, dat zij zelve weinig schoonheden rijk is, en bouwwerken van betekenis zelfs geheel mist.

Dat men haar toch onmogelijk leelijk kan noemen, dankt zij voornamelijk aan de prachtige palmen en platanen, die eenige harer pleinen, waaronder de mooie Place des Palmiers, en straten, als de avenue du Premier-Consul, sieren. Mooi is ook de langs de golf loopende Boulevard Lantivy, maar alweer dankt deze haar schoonheid vooral aan de omgeving en de indrukwekkende uitzichten over zee en land. Dat zelfde geldt ook voor het Vreemdelingenkwartier, dat tegen de beboschte hellingen van de Monte Salario is gebouwd.

De naam van Ajaccio's grooten zoon leeft er op velerlei plaatsen voort. Daar is allereerst het bronzen ruitersstandbeeld van Napoleon, omgeven door zijn vier broeders, dat op de groote Place du Diamant, het middelpunt van het verkeer, verrijst. Niet ver van daar, aan de westzijde van de Place des Palmiers, aanschouw men een fontein met een marmeren standbeeld van Napoleon als consul. Daar is verder, aan de westzijde der stad bij de ruime Place du Casone, de z.g.n. Napoleonsgrot, een lievelingsplekje van den jongen Napoleon, naar men wil.

Daar zijn de namen van straten als de rue Napoléon, de breede, met oranjeboomen beplante Cours Napoléon. Daar is de kleine Napolontische verzameling in het Raadhuis, verder de graven van Napoleon's moeder, Letitia Ramolino en eenige leden van het geslacht Buonaparte in de mooie kapel van het Paleis Fesch, den bekenden kardinaal, halfbroeder van Letitia, naar wien ook de echt-Italiaansche rommelige straat is genoemd, welke men op blz. 234 vindt afgebeeld. En daar is, ten slotte, het geboortehuis van Napoleon, dat wij reeds in een der vorige nummers afbeeldden, en waarvan wij op blz. 237 nog eenige interieurs te zien geven. In dit huis, aan de stille place Letizia, bracht Napoleon de eerste tien jaren zijns levens door, maar nog dikwijls na het opvatten van zijn krijgskundige studiën in Frankrijk, heeft hij zijn moeder — zijn vader verloor hij op 16 jarigen

leeftijd — te Ajaccio opgezocht. Hij vertoefde dan veel op het lieflijk gelegen landhuis Les Milelli in Ajaccio's omgeving. Dan komen de onrustige revolutie-jaren, de zegepraal van Paoli, die de familie Buonaparte dwong het eiland te verlaten. Was het deze herinnering, die Napoleon in zijn voorspoed het geboorte-eiland zoozeer deed vergeten? Toch — ge héél vergeten heeft hij het niet; nog kort voor zijn dood riep hij uit, nog steeds met vreugde te denken aan het schoone eiland waarop hij het levenslicht aanschouwde.

Niet ver van Napoleon's geboortehuis is de onbelangrijke kathedraal, waar Napoleon twee jaren na zijn geboorte gedoopt is. Op blz. 236 aanschouwt men het doopbekken, dat bij deze plechtigheid dienst heeft gedaan.

Wonderlijk dat uit de luie, energielooze Corsicanen, uit de futloze bewoners van Ajaccio, die zich in 't minst niet beijveren om het den vreemdelingen in hun overheerlijk gelegen stad aangenamer te maken dan de natuur reeds deed — we denken hier o. m. aan de allerslechtste straatverlichting — een man als Napoleon kon opstaan!

Wie Ajaccio noemt, denkt aan Frankrijks grooten keizer. Maar ieder die de Corsicaansche hoofdstad bezocht, denkt toch nog meer aan het prachtige stukje aarde, waarvan zij het middelpunt vormt, en dat men in al zijn heerlijkheid aanschouwt van de Pointe de Pozzo di Borgo, den hoogsten bergtop in de nabijheid van Napoleon's geboorteplaats.

De tocht daarheen, en het panorama, vandaar te genieten, blijven onvergetelijk.

HOE DE DIEREN SPREKEN

25) DOOR WILLIAM J. LONG.

Met toestemming van den schrijver vertaald door S. CILIA STOFFEL.

VI. WAAR ZWIJGEN WELSPREKEND IS.

WANNEER we eens even op ons spoor van het „praten” der dieren terugkijken eer we het verder volgen, zien we ten eerste, dat de dieren bepaalde hoorbare kreten hebben, die een min of meer nauwkeurige betekenis van voedsel, of gevaar, of verzameling overbrengen; en ten tweede, dat ze klaarblijkelijk ook een „telepathisch” vermogen bezitten om gemoedsaandoeningen naar andere van hun soort op een afstand te zenden. Dat laatste is zeker niet bewezen; we hebben weinig meer dan genoeg gezien om het als werkhypothese vast te stellen, maar of we nu natuurwetenschap, of geschiedenis, of een vogel, of een ander beest op zichzelf bestudeeren, het is beter een algemeen geldige methode of beginsel te volgen, dan rond te stumperen in een chaos van onsamenhangende gevallen. En op de hypothese van geluidloze gedachtenwisseling kunnen we stellig voortwerken, aangezien ze belangrijk helpt om bepaalde waargenomen verschijnselen in het dierenleven te verklaren, die anders ondoorgrondelijk geheimzinnig zijn.

Wanneer dezelfde vaag omschreven telepathische kracht zich in man of vrouw voordoet — zoo zelden, dat wij vol van verbazing zijn, als onder den indruk van een groote geheimzinnigheid, of een groote ontdekking — is het niet iets nieuws, maar iets heel ouds, dunkt mij, want het is slechts een voortbestaan, of een weer opduiken van een vermogen, dat misschien eens algemeen in gebruik was onder in groepen levende wezens. Alle menschen schijnen iets in zich te hebben dat aan telepathie

PANORAMA VAN AJACCIO.

doet denken, zooals blijkt uit hun bekwaamheid om „met hun oogen te spreken”, of door een blik invloed uit te oefenen op hun kinderen; en de weinigen, die er voldoende van hebben om in 't oog te loopen, hebben het ongetwijfeld ontvangen door een wet of gril der erfelijkheid, die bijv. één man op de millioen in staat stelt zijn ooren heen en weer te bewegen, of een op de duizend om een onderbewusten richtingszin zoo gerust te volgen, dat hij, na den heelen dag door de groote bosschen te hebben gezworven, als de avond valt, omkeert en regelrecht op zijn kampplaats afgaat, als een naar huis keerende duif. Wij overigen hebben ondertusschen door uitsluitend de spraak te gebruiken om gedachte of ontroering uit te drukken, en door gewoonlijk op vijf zintuigen te vertrouwen voor al onze indrukken van de buitenwereld, niet alleen de gave die eenmaal de onze was, verwaarloosd, maar er zelfs alle herinnering aan verloren.

Als een onvermijdelijk gevolg heeft de Natuur ons haar gave ontnomen, zooals ze een spier doet afsterven, die niet langer gebruikt wordt, of de gezichtsnerf in dieren doet verkwijnen, als bij de visschen in de Mammoetsgrot, die lang in 't donker geleefd hebben.

In voorgaande hoofdstukken hebben we opgemerkt, als zeldzame voorbeelden van telepathie in de menschelijke samenleving, dat een moeder soms kan weten, wanneer een afwezige zoon of echtgenoot in gevaar is, of dat een Afrikaansche wilde dikwijls weet, wanneer er een vreemdeling zijn in de wildernis verscholen dorp nadert; maar er is nog een blijk van datzelfde vermogen, dat veel algemeener is, en dat wij tot dusverre over 't hoofd hebben gezien, waarmee we ons niet hebben opgehouden, alsof het een zonderling geval, volkomen op zichzelf staand en onverklaarbaar gold. Ik bedoel den man, in bijna elk dorp bekend, met een bijzondere gave om dieren af

DE AVENUE DU PREMIER CONSUL, TE AJACCIO.

te richten of met ze om te gaan, die bij instinct schijnt te weten, wat er werkt in een dierenkop en die zijn eigen wil of neiging in de lagere ziel kan doen overgaan. Ik zou dien op zichzelf staanden man natuurlijk willen verklaren, door het simpele feit aan te nemen, dat hij meer dan gewoonlijk de gave der dieren van zwijgende gedachtenwisseling heeft geërfd.

Ik heb er zoo een gekend, een onnoozele man die geen schepsel kwaad zou doen en er van hield dag en nacht door de bosschen te zwerven, en wien de wilde vogels en de andere dieren tegemoet kwamen zonder een zweem bijna van den angst of de achterdocht die ze in tegenwoordigheid van andere menselijke wezens toonen. Hij was altijd vriendelijk, rustig, kinderlijk en ik geloof dat hij onbewust of onderbewust deze wilde geesten kon temmen of beïnvloeden door hun dien van den zijnen te laten voelen.

Dat kon een oude neger ook, een gewezen slaaf, met wien ik in mijn studententijd op de vossenjacht ging. Hij kon een hond of een veulen in een tiende van den tijd africhten, dien gewone menschen er voor noodig hadden, en hij gebruikte geen zweep, of zoete woordjes, of belooning, of wat beroepsafrichters er zoo gewoonlijk op weten en bij gebruiken. Ja, soms deden zijn dieren alsof ze al afgericht waren, van het oogenblik af dat hij ze aanraakte of tegen ze sprak. Hij had een troep honden, een onbeschrijfelijk allegaartje, katten, kuikens, varkens, koeien en paarden; maar ze vormden een echt gelukkig gezin (op een kouden nacht slapen zijn katten bij een broedende kip als ze er een konden vinden, en anders bij de foxen), en wie ze met z'n allen „Oom” tegemoet zag draven, als hij thuis kwam, of hem op de hielen volgen, of doen wat hij ze zei, vroeg zich verbaasd af, wat voor vreemde dierentaal hij toch machtig was.

Op een wintermorgen kwam ik bij 't aanbreken van den dag heel bedaard de keuken van den ouden neger binnen, en had een vuur branden en koffie aan 't geuren, eer ik hem de trap af hoorde kraken. Ik had bij mijn komst een korteren weg genomen, geruischloos door de versch gevallen sneeuw, en toen ik het huis naderde, had ik gezorgd dat die donkere massa tusschen mij en de honden bleef, die op eenigen afstand in hun hok slapen. Een poosje was alles zoo rustig als slechts een wintermorgenstond zijn kan; maar toen we aan 't ontbijt gingen, barstte een van de honden met een zwaren bas plotseling in een gejuich uit, dat de aarde daverde. De andere honden namen al gauw 't rumoer over, jankend alsof ze net een vos hadden opgejaagd, terwijl twee honden van een andere soort wonderlijk stil waren; en toen nam 'Poleon ook zijn aandeel in 't tumult, door te stampen, te hinniken en eindelijk lustig tegen de planken van zijn stal te trappen. 'Poleon, laat me dat even zeggen, was een oud, wit paard, waar Oom gewoonlijk op reed (hij werd te „rimmetiekig”, zei hij, om te voet met mij te jagen), en dit bedaarde beest was er gewoon dol op mee te jagen, als er maar een vos op de been was.

De neger schonk geen aandacht aan het leven; maar toen het aan bleef houden en al harder en harder werd, en 'Poleon steeds wilder hinnikte, en de hond met zijn diepe geluid zonder ophouden bleef blaffen, zoodat de Zeven Slapers er wakker van

zouden zijn geworden, maakte dat helsche lawaai me zenuwachtig, zoo vroeg op den dag.

„Wat mankeert Jum vanmorgen,” vroeg ik, „wat voert hij in zijn schild?”

„Mankeeren? In zijn schild voeren?” praatte Oom me na alsof hij verbaasd was, dat ik zulke duidelijke hondentaal niet begreep. „Wel, ouwe Jum vanmorgen op de vossenjacht gaan. Reken maar, hij weet wat wij van plan: en andere honden en 'Poleon, reken maar die ook weten. Jum hun vertellen. Dat al wat er aan mankeeren en hij in zijn schild voeren.”

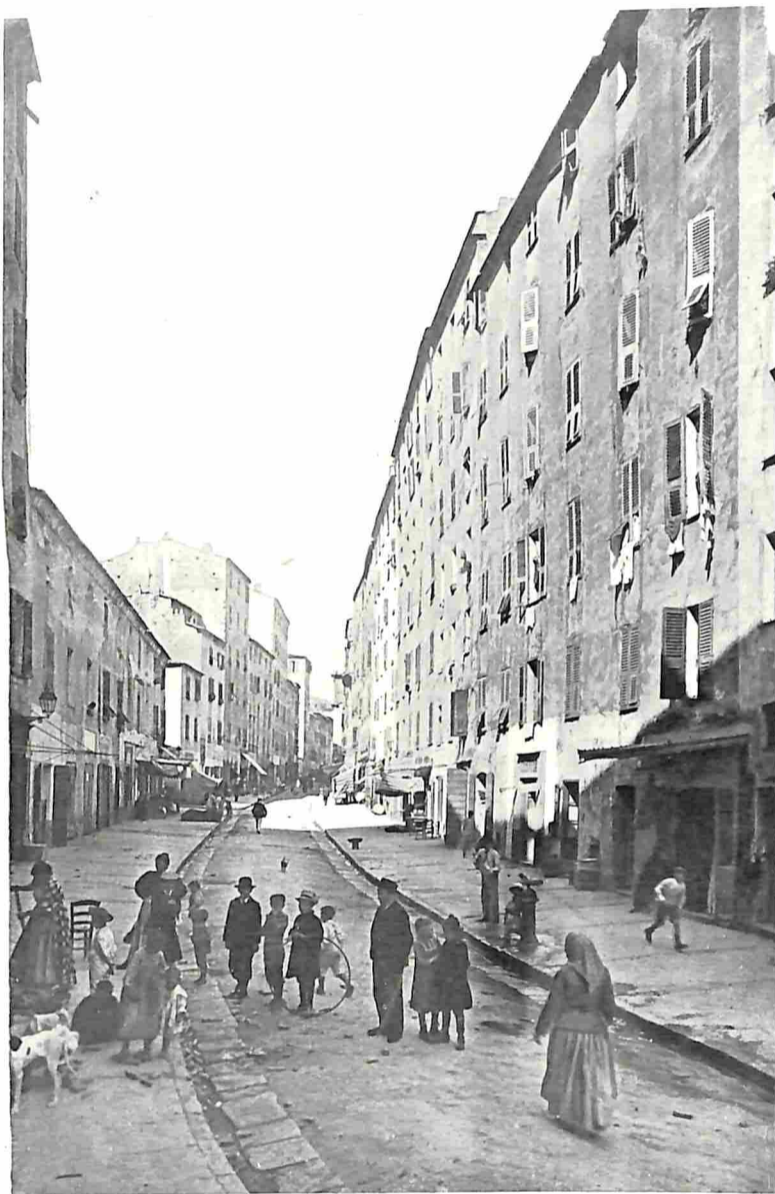
„Maar hoe ter wereld wist hij dat? Je gaat nooit meer jagen als ik je niet kom overhalen, en geen van de honden heeft me zien of hooren binnenkomen,” bracht ik er tegenin.

Oom grinnikte daarom, grinnikte een poos alsof het heel grappig was. „Dat ouwe Jum maar toevertrouwen, hij weet wanneer op de vossenjacht gaan allemaal,” zei hij. „Dat ge- rust overlaten aan hem. Ik denk hij zoo te zeggen uit de lucht snappen dat plan, net zoo hij vos ruiken. Niks helpen Jum voor den gek houden, want jij hem net niks wijsmaken. Nee, mijnheer, ouwe hond in de buurt, dan jij liever niet denken wat hij niet weten mag.”

Ik had me vaak over Oom verbaasd, maar nu meende ik hem plotseling te begrijpen. In zijn onbewuste bekentenis, dat hij eigenlijk meer met zijn dieren mededacht of -voelde, dan dat hij zijn eigen taal met ze sprak, lag waarschijnlijk het heele geheim van zijn wonderlijk talent om dieren af te richten.

Hetzelfde geheim wordt gedeeld door de weinige menschen, die de gave hebben om met paarden om te gaan en die meer doen met een woord of zelfs maar een blik, dan een ander met gebit en tuig. Ik heb de gave door een paardentemmer van beroep hooren beschrijven als „de kracht van het menschelijk oog”; maar dat is melodramatische onzin. Een oog is een stukje gelei en beteekent niets zonder een wil of een neiging, die zich kenbaar maakt er achter. Als de geest van een paard eenmaal bedwongen is (en de meeste worden door onze methoden veeleer bedwongen dan afgericht), kan iedereen het bijna baas, blinden zoowel als zienden; maar als een paard den geest van zijn wilde voorvaderen bewaart, hun schuwheid, hun wispelturigheid, hun geneigdheid om schichtig te worden, of op hol te slaan bij de minste of geringste aanleiding, dan benijd ik den man, die de kloof van eeuwen kan overbruggen en iets van zijn eigen rust in het zenuwachtige dier brengen.

Dit kalmeeren schijnt iets zuiver geestelijks te zijn, voor zoover ik het heb waargenomen; en wat er ook van mensch op dier overgaat, gaat onmiddellijk over, zonder behulp van hoorbaar spreken. Bijvoorbeeld: een van mijn vrienden, een doodkalm mensch van weinig woorden, bracht eens een prachtigen „volbloed” thuis, dien hij voor een appel en een ei gekocht had omdat „niemand hem baas kon.” Het paard was in geen enkel opzicht kwaad, maar scheen de waanzinnige neiging te hebben om zich dood te loopen — een neiging die jaar oud, geen oogenblik bij een boerderij in een weide kan worden losgelaten. Er was nooit met hem gereden dan met een sterke trens, zoo sterk zelfs, dat hij den wagen aan de teugels voortsleepte, en een uur lang van zulk mennen maakt (de

AJACCIO. DE RUE FESCH.

armen van een krachtigen man half verlamd van inspanning. Toch deed hem de nieuwe eigenaar bij den eersten proefrit een zacht gummi-gebit in den bek, klapte hem losjes met de teugels over den rug en hield hem met een woord in bedwang.

Een paar jaar later zat ik achter datzelfde paard, terwijl het rustig langs een landweg sjokte, toen mijn vriend met iets guitigs in zijn oogen zei: „Houd de teugels eens even, terwijl ik die vacht voor den dag krijg.” Ik nam ze, en wat er volgde leek wel tooverij of duivelswerk. Ik had opgemerkt dat de teugels losgingen, maar eventjes 't paard in den bek „voelden”; 'k liet ze doodkalm in mijn hand overglijden, zonder een haar aan te raken, en oogkleppen aan het hoofdstel beletten het paard de overdracht te zien. Maar toch, nauwelijks had ik ze aangeraakt, of er stroomde iets uit mijn hand (of uit mijn ziel, weet ik het) langs het leer en zette het beest in lichtelaaie. Het wierp zijn kop achterover, alsof ik sporen in hem gedreven had, en ging er als een pijl uit den boog van door.

* * *

Een ander voorbeeld: toen ik eens op een morgen het plein in Nantucket overstak, zag ik een schare opgewonden mannen en jongens op veiligen afstand om een paard heen woelen — een leelijk beest dat beet, en me eens, toen ik te dicht langs hem heenging in mijn eigen gedachten verdiept, bijna de helft van mijn gezicht had gehapt. Nu had hij een zijner gewone aanvallen van woede, hinnikte, trapte, stond op zijn achterpooten of liep achteruit, terwijl zijn koetsier, die op den grond gesprongen was, hem afwisselend met de zweep sloeg of uitvloekte. Ik hoorde een booze stem in mijn buurt het enkele woord: „gekken”! uiten en zag een vreemdeling een paar menschen op zij duwen en vlak voor het paard gaan staan, dat dadelijk kalmeerde. De vreemdeling kwam nog dicht bij, trok den kop van het paard naar beneden en legde er zijn gezicht tegenaan; en daar stonden ze, man en dier, als uit steen gehouwen.

Het was, alsof de een een geheim fluisterde en de ander toehoorde. Toen zei de man: „kom, vooruit jongen,” en liep het plein af, terwijl het paard hem als een afgerichte hond op de hielen volgde.

Onder 't gadeslaan van dit tooneel, was mijn eerste gedachte, dat het paard een vorigen meester herkende, die vriendelijker was geweest; maar de man verzekerde mij, toen ik met hem opliep, dat hij nog nooit tegen het dier gesproken had tot op dat oogenblik, en dat hij hetzelfde kon doen met elk weerbarstig paard, dat hij maar tegenkwam. „Probeer het eens met dat,” zei ik gevat, en wees op een zenuwachtig paard, dat de opwinding van het pas gebeurde voelde en stond te rukken en te schuimbekken aan het touw waarmee het vastgemaakt was. De man nam met een glimlach de uitdaging aan, stapte voor het paard en keek het rustig aan. Wat hij dacht of wilde, wat voor gevoel of drang hij uitzond, weet ik niet; maar er had stellig een zwijgende gedachtenwisseling plaats, waar het paard erkentelijk voor was door zijn ooren naar voren te steken, en zacht te hinniken van plezier. Toen maakte de man het touw uit den breidelring los, keerde zich zonder een woord te spreken om, en het paard volgde hem het plein over en weer terug naar den paal.

Toen ik vroeg, hoe dat in zijn werk ging, antwoordde de man met volmaakte openhartigheid, dat hij het niet wist. Hij had het zoo maar van zelf gekregen, zei hij, om paarden te begrijpen en hij had ze altijd bijna

AJACCIO. DE „PLACE DES PALMIERS”.

alles kunnen laten doen, wat hij wilde. Maar hij had geen bijzondere macht over andere dieren voor zoover ik ontdekken kon, en was buitengewoon bang voor honden, zelfs voor kleine honden, die hij alle zonder onderscheid als onnutte of gevaarlijke beesten beschouwde.

(Wordt vervolgd)

GEERTE.

„N^EE domineer, da geleuf ik vast nie, ze lut er oe niet in.” Klaas Boezenhof stak de greep in den grond, spooog 't overtollig tabaksnat uit, streek de mouw en langzaam aan 't bovenste van zijn hand langs zijn neus, en schudde ongeloofig zijn oude hoofd. „Valt de oogst nogal mee Boezenhof?” informeerde dominee belangstellend.

„'t Kost bèter wèzen, veule bèter.”

„'t Lijkt toch nog al beschoot, dunkt me.”

Klaas steunde bei zijn handen op de greep, plantte zijn beenen wijd uit op den ongelijken grond, zijn kromme lijf voorover, als had hij post gevat, gereed voor een degelijk praatje; na ernstig zijn hoofd geschud en zijn pruim op een andere plaats achter zijn kiezen gestoken te hebben, zei hij langzaam:

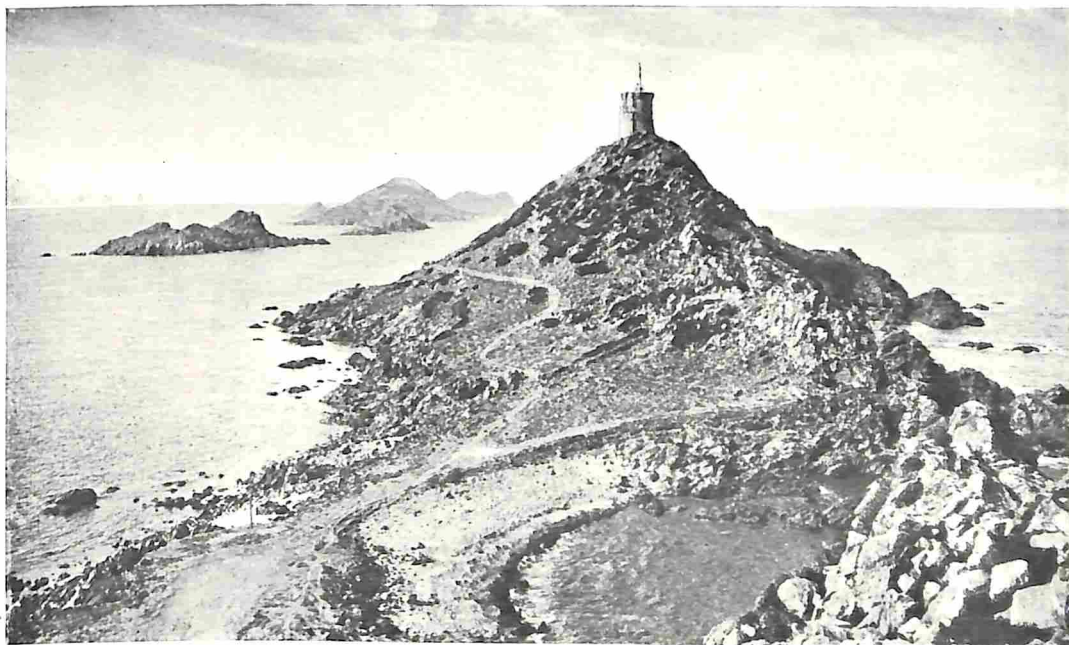
„Nee, nee, veule zieken, en zie domineer, als der veule bint, dan bint der gauw te veule en dan brengt ze oe nie veule op. Ie mun nie zoo gauw reumen, dat zol onze lieven Heer verzeuken wèzen.”

Klaas tuurde naar den grond en mompelde nogmaals:

„Ie mun nie zoo gauw reumen.”

Hij lichtte even de pet van zijn hoofd, toen dominee hem de hand toestak.

„Domineer kost et probeeren, moar het zol nie veule geven, Geertien zit in der stoel vaste, ze geet der nie uit, der komt geen bezem in der huus en woar dat et minse van

DE KAAP DE LA PARATA EN DE ILES SANGUINAIRES BIJ AJACCIO.

lêfde, det zol onze lieve Heer wêten, dat zal onze lieve Heer wêten."

Klaas knikte ernstig langzaam en wenschte:

„Plezierige kuier!"

Lang tuurde hij zijn zieleherder na. 't Wol der nie bie um in, nee 't wol der nie in. 't Was zoo verordeneerd en hie wol doarumme ook nie in opstand kommen, alle goar geliek dâ gonk ook nie, maar zo'n domineer het et zoo slim nog nie, zoo ens in de wêke prêken, olde Kloas was der glad veur, een mins was geen beest, da'j Zeundags noar de karke gonk, niks was ook niks, da ko'j zien an Geerte, die wol van niks weten, van geen God noch gebod, 't gong glad verkeerd; moar zo'n domineer kriegt de centen wat glad in huus, met kuieren kost ie 't hoast verdienen.

„Nee in opstand wol ie doarumme nie kommen." Hij vatte de greep en groef zijn aardappels en heel voorzichtig, om onze Lieve Heer niet te verzeuken, dacht hij, dat 't beschoot niet slecht was, „lange nie slecht. 't Zol um benijen of Geerte den domineer lus zol doôn, 't minse kost wel krepeeren, geen hoan zol der noa kriien."

't Was werken overal op 't uitgestrekte bouwland, er werd gegraven, gewroet, verzameld. Zwaar trok verderop het driespan door de vette klei; verklonk de stem van den ploeger over de velden, de riemen knarsten, de hoeven stampten, langzaam met groote stappen liep de ploeger tot aan 't eind van 't groote kamp; donker diep paars de geploegde aarde achterlatend, bereid het zaad weer in haar schoot te ontvangen, en weer trok het driespan aan en ploegde verder.

„Woerheen geet ie? Der is toch geen minse ziek?" „Hie slut et zand in!" Ze keken nieuwsgierig en menig lijf hield op te wroeten, menig hand werd boven de oogen gehouden.

„Vrouw Molenbeek had et al afgelegd en de begraffenis was pas Donnersdag, doarhen gong ie nie."

„Hie zal toch nie noar Geerte gaan?"

„Jao warentig, hij gonk dien kante op, den Dooienweg op aan; dat zal wa gèven. Hie gonk noar Geerte!"

Lang konden ze niet bij dat wonder gebeuren stilstaan; er was ander weer aan de lucht, de zon scheen nog fel genoeg, maar de wolken dreven; de wind zat in den verkeerden hoek, de aardappels moesten voor den regen binnen zijn.

Dominee Netman liep verder; 't was een heele wandeling. Heerlijk mooi scheen de zon op 't veld, 't was een gezegend jaar, 't land had veel opgebracht. Een boer was bang om te roemen, dankbaar aanvaarden kon hij niet, o, hij kende al de klachten, de „ja maar's," die ze op een zegening lieten volgen.

„'t Kon altied bèter, of — de tied is nog niet umme, der kost nog wat kommen, of, bie den breur van Klesien was 't koebeest der slim an toe, of, 't varken van Vermanen wol ook al nie vrêten." Op een meevallertje volgde een klacht.

„De bonte hef zoo'n dikken kop, de kippen hef de snot, ze legt temet niks, 't grus steet zoo misserabel, ze wisten nie hoe ze 't winter de beesten eten moest gèven, knollen geet toch ook altied nie an. Domineer had mooi proaten; joa noar de karke, da's verzelfers, dat dejen ze allegoar en as de diakens kwammen dan waren de meesten niet scheutig, domineer moest niet denken as dat alles zoo makkelijk gong."

Dominee Netman bleef staan, een mooi stuk natuur, dat uitgestrekte bouwland met zijn wondere afwisseling van licht en kleur, de wijde hemel daarboven, de witte stapelwolken,

die zich als een besneeuwde bergketen aan den horizon afteekenden; hij volgde de wolkschaduwen, die als spelend over 't veld trokken, even alles verdonkerden en verder joegen, om de zon weer vrij spel te laten, die 't veld met schitterend licht overtoog. Hij stond in stille bewondering.

„Gemargen, domineer, mooi weertien!"

't Was Gart Jan Blazer.

„Prachtig!" sprak dominee opgetogen. „Zie toch eens daar, hoe goddelijk dat licht, die kleuren."

Gart Jan keek dominee verbaasd aan, die stadslu hadden altied zoo'n kolde drokte.

„Kiek ie ook al noar de lochte, joa ik geleuf 't ook, da wie ander weer kriegen, ik mut anmoaken, da 'k mien eerappels der uut kriegen."

Gart Jan ploeterde verder.

„Bint er zieken?" vroeg hij al gravend.

Nee, dominee ging naar Geerte.

„Nee, dâ meen ie nie, die dut nie lus, ze lut der oe niet in."

Dominee wenschte een goed beschoot en ging verder.

„Goeie reize," wenschte de boer.

Aan den dwarsweg van 't Dooienende lag 't huisje van Geerte zoo kleintjes te midden van 't veld, als verdwaald en vergeten, een laag hegje met klein ingangshekje scheidde 't bloemenhofje van 't land; op 't stoepje, groen van 't gras, pikten de kippen, verveloos hingen de blinden, die de wind heen en weer bewoog, knarsend in de scharnieren; een wilde roos was tot het dak geklommen en keek verwonderd naar 't huislook, dat daar welig groeide, vlak boven de deur opzij van 't huisje. 't Raam was geheel bedekt met een lap, dominee kon niet naar binnen kijken, de klink van de vervelooze deur wilde niet op of neer. Dominee klopte, maar kreeg geen gehoor; de kippen rekten haar halzen en repten zich kakelend als doodelijk verschrikt het land op. Hoe dominee ook riep of klopte en rammelde, geen levensteeken drong van uit het huisje tot hem door.

Plotseling kreeg hij een inval, dicht op het raam, zijn mond haast op de ruiten, riep hij, ja 't was een list, een leugen; in Godsnaam, het mensch moest geholpen worden:

„Geerte ik kom je wat zeggen, van de effecten, van de Russen, Geerte; doe open."

Waarachtig, hij hoorde gestommel, de grendel werd verschoven, het slot omgedraaid. Dominee kon binnen gaan. Even schrikte hij terug, geen plekje op de geute*) dat bij benadering schoon, geen stuk vaatwerk, dat heel was, vuile doeken hingen aan den wand, een dikke walm kwam hem tegemoet; 't was haast meer dan zijn zenuwen verdragen konden. Geerte stond in de open deur van de keuken.

Bruin en nog eens bruin was de eenige indruk, die Geerte en haar keuken op hem maakten. Bruin was de ongeverfde tafel met vuile koffiekoppen, bruin de muur, bruin de bedstee zonder gordijnen, bruin het beddegoed, de muts aan den spijker, de schoorsteen met de verroeste kachel daaronder, dikbruin de walm, bruin de oude vrouw en haar rieten stoel.

„Hoe gaat het, Geerte?" vroeg dominee, terwijl hij eenigszins angstig op een stoel met gehavende zitting plaats nam. Geerte aan tafel, haar dunne lippen stijf op elkaar geklemd, hield haar hoofd voorovergebogen, keek achterdochtig glurend naar haar bezoeker, gaf geen antwoord.

„Ik kom eens praten. Geerte; je gelooft toch wel, dat ik

*) Geute, ingang, tevens bijkeuken, waschhok bij een dagloonerswoning.

AJACCIO. DOOPVONT IN DE KATHE-DRAAL, GEBRUIKT BIJ DEN DOOP VAN NAPOLEON.

met goede bedoeling kom, je woont hier zoo eenzaam, me dunkt, je zou het toch beter hebben, als iemand eens voor je zorgde."

Dominee wachtte op Geerte's instemming, maar ze bleef star en stil achterdochtig gluren.

"Hoe oud ben je zoo ongeveer? Ik dacht soms of je ook al in 't ouderdomspensioen zou vallen," zei dominee na een lange pauze.

"'t Zal oe stèken," sprak Geerte kort.

"Kunnen we nu samen eens niet overleggen. Kom Geerte," zei Dominee vaderlijk. "Ik weet wel, je wilt niet op ons hofje, je blijft in je huisje...."

"Ik goa der nie uit," stootte ze venijnig uit, en kneep haar lippen weer stijf op elkaar, knelde haar magere vingers om de armléuningén, als dacht ze "Probeer is, da'j der mien uitkriegt."

"Dat hoeft ook niet Geerte, ik wil je eens wat voorstellen, luister nu eens goed; je bent heelemaal alleen, familie heb je niet, wees nu eens verstandig, niemand behoef je een cent na te laten, je weet wel, dat ik er geen belang bij heb. Laat mij die effecten nu eens zien, misschien is er nog iets voor te krijgen." Met de kin vooruit, de onder- over de bovenlip getrokken, snoof ze als een locomotief, die te puffen staat.

"Ie kriegen ze niet," stiet ze hijgend uit, venijnig stak ze haar hoektand uit de onderkaak naar buiten.

Dominee zuchtte "hoe was 't Godsmogelijk!"

"Maar Geerte", vermaande hij, "wees toch niet zoo wantrouwig; je begrijpt de zaak verkeerd."

Geerte snoof luider, haar armen op de stoelleuningén trilden.

"Geerte, je zou zeker nog een lijfrente kunnen koopen, als je niet te lang wachtte, de effecten loopen achteruit."

"Wat denk ie!" 't Was als een ontploffing, zoo kwamen de klanken uit haar mond, dreigend balde ze haar vuist tegen den zieleherder en kneep haar mond weer stijf op elkaar; kwaadaardig piepte de hoektand weer te voorschijn, "bin 'k doarveur mien lèven zuinig ewest?" barstte ze weer uit.

"Kom, kom, Geerte, je weet wel beter, — je weet wel, dat ik hier kom, voor je bestwil; de diaconie wil wel helpen, maar ze zegt ook: „Geerte heeft nog geld, waarvoor ze een lijfrente kan koopen, je bent nog rijk!"

"Ie vern..... mien, net as den notaris, den gemeenerik hef ze mien eerst anneproat en der rente veur gegèven en noe zeg ie....." ongeduldig draait ze op haar stoel, "proat er mien nie van; ie bedondert mien allegoar. Mien lèven lang hek zuinig ewest. Gemarren!" — groette ze venijnig midden in haar rede — "ik zal oe — ze bint van mien — geen minse kriegt ze onder mien vandoan."

Ze sloot haar mond en snoof geweldig na deze bekentenis.

"Geerte", drong hij nogmaals aan, "je hoeft ze niet te verkoopen, als je niet wilt, laat mij nu eens zien, wat je nog bezit."

Pijnlijk in zijn zitvlak, de stoel had zulke scherpe kanten, kwam dominee overeind, steunde bei zijn handen op de tafel en boog zich voorover naar Geerte, die zich steeds nog krampachtig aan de stoelleuningén vasthield.

"Werkelijk, Geerte, je zoudt geen zorgen meer hebben." Weer hief ze haar vuist, nu dicht aan dominee's neus, zodat hij onwillekeurig wat achteroverhelde; dominee sprak verder:

"Onze lieve Heer kan je nog lang sparen."

"Scheid er noe maar uut met oe

AJACCIO. KAMER IN HET GEBOORTEHUIS VAN NAPOLEON.

geprèk." zei Geert nijdig, "ik bève der van, wat denk ie wel? Der uut! zeg 'k oe, ik zal der een beroerte van kriegen; de pampieren ook afgèven, doarveur het ze mien te veule geld ekost."

Geerte's kin trok krampachtig op en neer, de hoektand stak boosaardig naar boven, haar beenderige handen betastten zenuwachtig de leuning.

"Ik zal gek wèzen", prevelde ze. Dominee Netman stond nog steeds bij de tafel en verroerde zich niet.

"Geerte," zei hij zachtjes.

Op eens kwam ze woedend overeind:

"Geerte!" riep ze "wat, wat kan oe Geerte schèlen, um de centen is 't oe te doen." Met een plof viel ze terug in haar stoel.

"Dag Geerte," hij stak haar zijn hand vriendschappelijk toe. Geerte scheen het niet te bemerken, star keek ze op de vuile lap voor de ruiten.

"Heer, schenk wijsheid", bad dominee, toen hij over de geute de buitendeur uitstapte; even stond hij stil en haalde diep adem, nog eens en nog eens, 't was bedompt daarbinnen. Goddank dat hij weer in de frissche lucht was.

Nog stond hij op 't stoepje voor de deur, die hij achter zich had dichtgetrokken; "krak," knarste de roestige sleutel en met een ruk hoorde hij den grendel voorschuiiven.

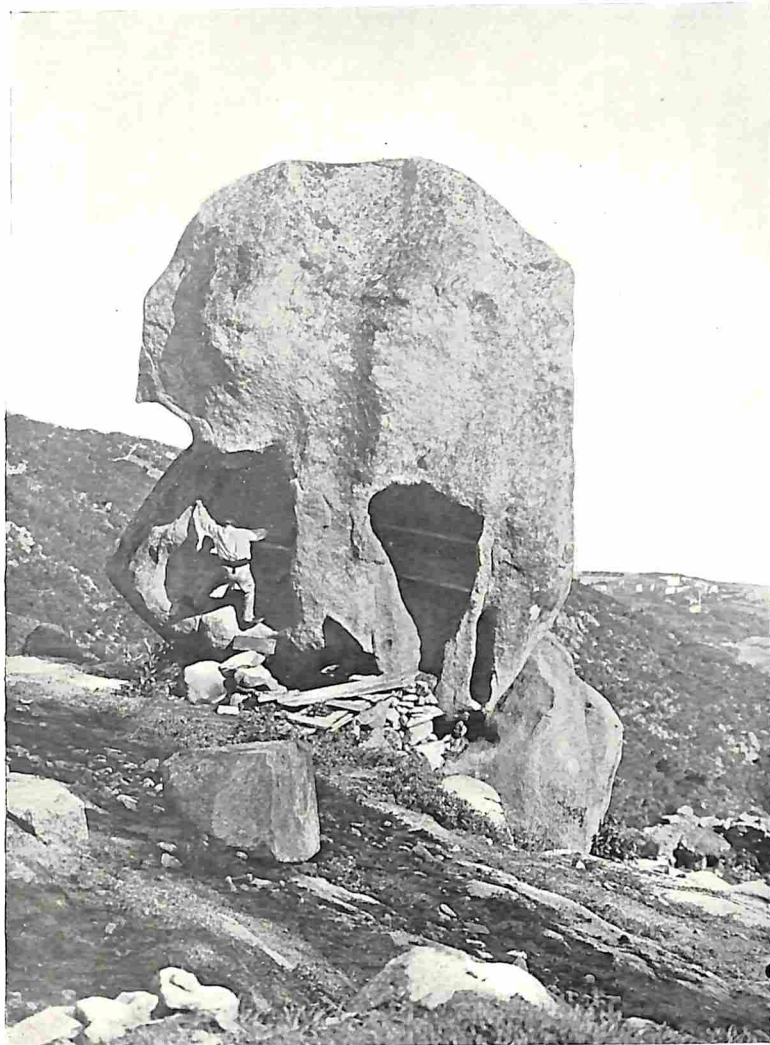
"Wat was dat mensch veranderd."

Teleurgesteld, ontmoedigd nam hij den terugweg aan.

"De dominee had zeker hoast, der kon geen proatien op overschieten; wat zal Geerte gezeid hebben?" De menschen keken hem even nieuwsgierig na en repton zich verder, de dagen werden kort en er zat regen aan de lucht.

AJACCIO. DE GROOTE ZAAL IN HET GEBOORTEHUIS VAN NAPOLEON.

ZONDERLINGE ROTSFORMATIE OP DE MONTE
CACALO NABIJ AJACCIO.

„Wat kom je laat, de kinderen kregen al honger; je moet je haasten, over een half uur heb je al catechisatie en vanavond kerkeradsvaeradering. Heeft Geerte je zoolang opgehouden? Ze was zeker blij, dat je kwam, die stakker,” zei domineeske meewarig..... „Ik zal haar ook eens gauw opzoeken; ik dacht wel, dat ze 't heerlijk vond.”

Vrijdagmiddag ruim een week na zijn bezoek bij Geerte, dominee zat op zijn studeerkamer en werkte aan zijn preek, kwam dominee's vrouw verschrikt zijn kamer binnenloopen. Berend Steffens had met de bestelde stoofperen de doodstijding van Geerte meegebracht.

De bakker had in twee dagen geen gehoor gekregen, de sik blèrde hongerig in den stal, de kippen zochten naar water. De bureu hadden de deur opengebroken en Geerte dood gevonden, voorover gebogen op de tafel, het hoofd op haar uitgespreide russische effecten.

MARIE VAN KAMPEN

HET BEGIJNHOF TE DELFT.

OP het Oude Delft, niet ver van het Prinsenhof — trouwens wat is er wèl ver? — ziet men een laat Gotisch poortje, in bak- en bergsteen, met de armzalige overblijfselen van wat eens een beeldhouwde groep was in den poorttrommel. Het is de toegang tot het Begijnhof. Nu is het slechts een plein dat zoo heet, in vroeger eeuwen was het een Begijnhof metterdaad.

Het stichtingsjaar daarvan is niet bekend. Het moet echter op tusschen 1300 en 1350 gesteld worden. Want het Begijnhof — dat het Groote werd genoemd ter onderscheiding van het Oude of Fali-Begijnhof, ten Zuidwesten van het Rietveld — bestond al heel wat jaren toen 6 Januari 1358 een „onder de begijnen die daar gewoond hebben”, en die „in heiligheid van leven (heeft) uytgescheenen”, Geertruid van Oosten, overleed, wier leven is beschreven in de Groote Chronijk van Hollandt en de Batavia Sa'ra.

Van Bleyswijk vertelt in zijn bekende Beschrijving dat de „brieven en papieren van dit Begijnenklooster met den oorlog en de veranderingen van tijden” (d. w. z. het begin

van den Tachtigjarigen Oorlog) „gedolven (en in de aarde begraven zijnde, ganschelijk vergaan en onleesbaar geworden zijn,” doch moge er al veel van het archief toen teloor zijn gegaan, toch niet alles. Want toen H. van Rijn op de „Oudheden en gestichten van Delft en Delftland” in 1720 zijn aantekeningen maakte, kon hij mededeelen dat een pastoor hem een pak papieren had gegeven, welke van dit Begijnhof afkomstig waren. Daar zijn geheele relaas over deze instelling letterlijk is opgenomen in de „Beschrijving der Stadt Delft” uit 1729 door „eenige liefhebbers”, ligt de onderstelling voor de hand dat van Rijn tot die liefhebbers heeft behoord, tenzij... een uiterst brutaal staaltje is geleverd van overnemen zonder bronvermelding, of wel van plagiaat, al naar gelang men 't noemen wil.

Toegang van het Oude Delft naar het Begijnhof, gaf het op blz. 239 afgebeelde poortje. Het zoo jammerlijk gehavende beeldhouwwerk gaf een voorstelling van den H. Johannes de Evangelist, de patroon van het Begijnhof, zittende in Patmos en omringd door vele dieren. De vernieling, vermoedelijk door fanaticke beeldstormers verricht, is zóó grondig geweest, dat slechts enkele brokken van omtrekken te onderkennen zijn. Dit poortje is het eenige dat van het Begijnhof uit vroeger dagen over is. En zelfs wat tweehonderd jaar geleden nog toepasselijk was n.l., dat het „plagt doorgaans van klopjes of ten minste van katholyke personen bewoont te worden,” kan niet meer worden gezegd.

Het oude Begijnhof bestond oorspronkelijk uit twee vakken. In het eerste stond de kerk, het tweede diende als kerkhof. Tusschen deze beide in, vlak voor den toren der kerk, was een diepe waterput, welke later is vervangen door een pomp. Ook deze is verdwenen. Die kerk is eerst na 1358 verzezen, en uit de papieren welke v. Rijn ter inzage heeft gehad, blijkt dat ze in 1500 was „vrij deftig en fraai”. Ze had een schoon koor met een fraai hoofdaltaar en acht à negen altaren, alle rijk voorzien van gouden en zilveren sieraden. Voor den gevel stond een kruisbeeld en bezijden de kerk vond men een „Christus zittend op een kouden steen”. Ook finantieel stond de kerk er goed voor, doordat vele legaten aan haar besproken werden.

Bij de kerk stond een conventhuis.

Het Begijnhof stond onder het bestuur van een regent of begijnepater en drie bewaaksters — d. w. z. regentessen, welke laatsten alle jaren wisselden, gelijk uit de naamlijsten van 1500 tot 1567 blijkt. Verder was er meer dan één priester aan verbonden.

Toen de Reformatie de overhand had gekregen, was het met het Begijnhof gedaan. 17 September 1572 droegen zijn bewaaksters aan burgemeesteren van Delft over „een kasse met zilverwerk,” waartoe o. a. behoorde een rozenkrans van een pond gewicht, benevens de stukken betreffende de inkomsten der stichting. De landerijen en huizen beslaan een heele lijst, en het deel der armen — bij testamentaire beschikking aangewezen — afgetrokken, blijken die inkomsten te hebben bedragen de aanzienlijke som van 280 pond Hollandsch, 60½ Vlaamsche ponden, 202 Rijsche guldens, 32 Carolus guldens, 58 Gouden Schilden benevens 1 Engelsche nobel.

In 1728 toen 't no: was een plaats „zeer bequaam voor menschen die gaarne in stilligheid leven,” werden de boomen midden op 't lange plein gerooid. De kerk was toen al „over langen tijd weggeraakt”. En wie het Begijnhof nu bezoekt zal zien dat er van al het oude niets over is, dan alleen het geringe verkeer. Wel staat er een kerk, doch dat is niet eens een R. K. kerk, doch de H. Ursulakerk der Oud-Katholieken, een eenvoudige baksteenbouw uit 1743, met twee beelden tegen den voorgevel.

Deze kerk bezit kunstvoorwerpen van allerlei aard; wel 't merkwaardigst zijn dertien portretten van pastoors der parochie, toen nog R.K. parochie, onder wie de bekende Cornelis Musius, prior van St. Agathaklooster, zooals 't op zijn portret in de Historische Zaal heet „Poëta et Theologi Dr. Agathae-apud Delphos Coenobiarchae Martyr”, in 1572 door Lumey vermoord, en de in 1630 overleden Johan Stalpaert van der Wiele.

De boomen zijn sinds 1729 vervangen, maar het karakter van Begijnhof is verdwenen. Van karakteristieken Hof is 't een aartsleelijk pleintje geworden, waar niets herinnert aan het verleden.

C. L. H.

De Bloembladen van Lao-Tze.

32)

DOOR J. ALLAN DUNN.

PLOTSSELING openden zich wijd haar oogen. Keeler volgde hun richting door 't venster, trok zijn revolver en duwde de keukendeur open.

„Ga mee, Walton,” riep hij en rende den boomgaard in. Walton sprong over de lage schutting achter de appelboomen, één stap achter Keeler aan. Een oogenblik later verliet Claire Arden het huis en volgde hen. Zij holde bijna even hard als zij. Op elke wang vertoonde zich een roode vlek en zij droeg een buks. Achter den boomgaard steeg het land in lange hellingen tot een met bosch bedekten top. Tot hun knieën waadden zij door gras en wilde bloemen. Scherp knalde een schot rechts van hen in het woud en niemand gaf een kreet. Keeler zwenkte in die richting. „Bespring jij hem van links, Walton,” schreeuwde hij. „Zij maken jacht op hem.”

Een gestalte kwam tusschen de boomen te voorschijn en vluchtte in wilde vaart den heuvel af, verdween in een kreupelboschje, hetwelk langs een diepe kloof scheen te loopen. Achter hem aan rende een man, die tweemaal vuurde en zich achter den vluchteling in het kreupelhout stortte. Een derde volgde. Keeler vloekte, terwijl hij zijn schreden op 't uiterste versnelde. Een goede kwart mijl scheidde hen. Hij hoorde den haan spannen van een wapen van zwaarder kaliber en de derde man sloeg zijn armen in de hoogte, draaide rond en viel languit neer en rolde de helling af. Keeler keek al rennend over zijn schouder.

Claire Arden stond naast Walton, die met de buks in zijn hand neerknielde. De gouddeilver wuifde hem toe, verder te gaan.

Keeler stapte door het dichte struikgewas van het boschje en sprong in de kloof. De bodem was dicht bedekt met varens. Een oogenblik hield hij stil, onzeker welken kant uit te gaan. Het was doodstil en heet in het nauwe dal en de varens stonden onbewegelijk. Plotseling klonk een schelle kreet beneden hem en weg snelde hij in de richting van het geluid. Eensklaps hielden de varens op bij den oever van een rond moeras, waar purperen irissen overvloedig groeiden. Met het gezicht tusschen de lelies, gekleed in korte broek en een wit zijden hemd, dat aan een zijde en op een der schouders rood doorgesiepeld was, lag daar Mc Vea's secretaris. Moeizaam gaande over den moerasigen grond, bijna midden door de poel, liep een kleine man in 't zwart met een zwarten hoed achter op zijn hoofd. Toen Keeler vuurde sprong hij in de hoogte en stormde vooruit in het in een braamboschje uitlopende brakke water, dat hem tot 't middel reikte.

Cartwright hief met moeite een krijt wit gezicht op, toen Keeler hem bereikte.

„Hij heeft het te pakken gekregen,” hijgde hij „'t Is een Chinees!”

De man in 't zwart had stilgehouden en knielde tusschen de varens neer. Keeler zag een glimp van de Oostersche gelaatstrekken bij het terzijde springen, terwijl drie elkaar snel opvolgende schoten uit het moeras klonken. Daarna wuifden de varens, en bogen zich dubbel toen de priester er tusschen door rende.

„Hij komt nooit door de bramen heen,” dacht Keeler. „Zes schoten zijn door hem gelost. Als het een automatische revolver is heeft hij er in elk geval twee meer.” Hij had dit spel dikwijls zelf in een dicht oerwoud in praktijk gebracht. Hij bukte zich dan laag en beloerde de boschjes. De hooge takken schudden en angstig piepende vogels vlogen op. Hij stond op en vuurde laag. Iets in het kreupelhout bewoog zich en viel neer in de varens. Gereed tot vuren, aangezien hij ver raad vreesde, begaf Keeler zich op weg naar de plek.

Het bovenlichaam van den priester wong zich terwijl hij op den rug lag; zijn vingers grabbelden in de stengels der varens, welke hij in zijn doodstrijd uitgerukt had. Zijn beenen waren onbewegelijk. Keeler's kogel had hem beneden in den rug getroffen en had de ruggegraat geraakt, zooniet gebroken. Iets glinsterde op den grond. Een blik was voldoende hem te doen weten, dat het een doodgewone revolver was. Hij had al zijn patronen verschoten. De lippen van den priester weken van 't tandvlesch af en lieten een gegrom hooren, zijn kraaloogen schitterden boosaardig toen de ander zich naast hem liet neervallen.

„Waar is het?” vroeg Keeler.

Hij gevoelde een kleine wroeging over het feit dat zijn schot raak was geweest. Het bloed van den man was op zijn eigen hoofd. Het was een oude man, waarschijnlijk de hoogepriester der New York Shakkang, dacht hij, zich verwonderend over de kracht en de snelheid welke de oude in de vervolging had getoond. Deze grijsde tegen hem met zwarte, slechte tanden en viel in zwijm.

Keeler stelde handig een onderzoek in. Achter in de bosschen weerklonken weer twee pistoolschoten, gevolgd door het scherpe geluid van het overtrekken van een haan. Keeler haastte zich, maar er was geen spoor van den talisman. Hij maakte de gekromde vingers van des priesters rechterhand los, daarna die van den linker, vond echter niets dan de gebroken varenstengels. Toen ontwaarde hij den stijven hoed, liggend op den bol, en zoo een randje wit satijn toonend, zonderling weinig strookend bij de plaats in het bosch, een koddige hoofddracht voor een priester; 't leek meer een haastige vermomming in Amerikaansche kleeding.

Toen hij ernaar greep, opende de priester de oogen een weinig, zoo dat iets van 't wit te zien kwam, en zijn romp ging in doodsangst op en neer. Keeler raapte den hoed op, en grabbelde met zijn vingers onder den leeren band. Er zaten watten tusschen om den hoed passend te maken en tusschen die watten vond hij het gouden plaatje. Er zaten bloedvlekken op.

Terwijl hij opstond, hoorde hij Claire Arden's wanhoopskreet. Zij had haar broeder bereikt. In haar linnen japonnetje, met het groote boezelaar voor, lag zij naast Cartwright neergebukt; zijn hoofd was in haar schoot, het schort bezoedeld door zijn bloed. De talisman in zijn horlogezakje stekend, snelde Keeler door het moeras en knielde neer.

Foto C. Stenbergh.

POORTJE VAN HET VOORM. BEGIJNHOFTE DELFT.

„Laat mij hem maar eens bekijken,” zeide hij. „Ik geloof niet, dat het doodelijk is; ik zie te veel bloed.”

Cartwright keek op.

„Niet — een — schot — raakte mij”, zeide hij zwakjes. „Hij greep mij — en — ik — struikelde. Mes in mijn schouder.”

Keeler sneed het hemd en het vest met zijn zakmes door. Er was een snede van een scherp lemmer door de schouder-spijeren en het was afgeleden op het schouderblad. „Wij zullen trachten hem thuis te krijgen en een dokter halen,” zeide Keeler. „Hij moet geen druppel bloed meer verliezen.”

Claire Arden deed haar schort af en zij scheurde het in reepen, welke als tijdelijk verband dienst moesten doen, boven een compres van mos, dat aan den kant van een poeltje in het moeras groeide. Terwijl zij nog daarmee bezig waren, riep Walton hem toe van den rand der kloof.

„Den eersten knaap trof ik in den arm,” zeide hij, toen hij bij hem kwam. „De ander ontvluchtte ergens in de bosschen. Er zijn te veel boomen. Zij zullen ons niet storen. Ik nam het geweer van nummer een af. Is Cartwright ernstig gewond?”

„Niet erg. Help mij maar, hem naar huis te brengen.”

De twee mannen namen den secretaris tusschen zich in en droegen hem zoo voorzichtig mogelijk; het meisje liep met 'n angstig gezichtje naast hen.

„Hoe zoudt u 't vinden als ik vooruit ging om een dokter te halen?” stelde zij voor. „Wij hebben thuis een telefoon. Wat zal ik hem zeggen?”

„Vertel hem, dat er een ongeluk is gebeurd,” zeide Keeler. „Heeft u een schuur? En een zeis?” Het meisje keek hem met afwezigen blik aan en knikte bevestigend op zijn vragen.

„Uitstekend. Een zeis hangt gewoonlijk tegen den muur. Uw broeder stootte tegen de planken en daardoor viel ze. Het scherpe ijzer ging door zijn schouder. Het is mogelijk en aannemelijk.”

Met een dankbaren blik keek zij hem aan en vloog daarna vlug als een jongen den heuvel af.

„Is je man dood?” vroeg Walton.

„Dat valt moeilijk te zeggen. Wij moeten teruggaan, zoodra we Cartwright weg hebben gebracht. 't Is hier wel geen China, maar we zouden van een koude kermis thuis kunnen komen. Maar ik heb den talisman. Kijk!” Van de top der helling konden zij den weg langs de Eglantier zien loopen. Toen zij stonden te kijken, zagen zij een man naar een wachtende automobiel snellen en naast den chauffeur neervallen. Bijna op 't zelfde oogenblik reed de wagen tuffend den heuvel op.

„Redding,” verklaarde Keeler woedend. „Net iets voor hem. 't Is ook maar 't beste dat hij heen gaat. Als de priesters hem nu of later te pakken krijgen, zal zijn leven eindigen als een kaars onder den domper.”

Het meisje kwam hun tegemoet hollen, Cartwright werd in zijn eigen kamer gedragen en daar te bed gebracht. Een oogenblik kwam hij weer bij kennis, maar werd toen weer door zwakheid bewusteloos. Zonder aan iets anders te denken boog het meisje zich over hem heen. „Binnen een half uur zal de dokter komen,” deelde zij hem mede.

„Wij moeten zien te weten komen wat er met die priesters gebeurd is,” zeide Keeler.

Zij scheen hem niet te hooren. Walton tikte hem op den arm. Indien de priester dood was, zou het gebiedend noodig wezen, dat zij enkele stappen betreffende die zaak deden. 't Was een moeilijke kwestie.

Toen zij naar buiten gingen keek Walton op zijn horloge. „De eerstvolgende trein gaat over vijf en zestig minuten,” zeide hij. „Als je lust hebt, beste kerel, ga jij vooruit en ik zal dit zaakje wel opknappen op de een of andere wijze, als ik het lichaam moet begraven.”

„Dank je Walton, wij zullen 't samen tot een einde brengen. Hij vuurde op mij met 't grootst mogelijk verlangen mij uit deze wereld te helpen. Ik ben volkomen gerechtvaardigd. Waar is de vent, die jij lamschoot?”

„Hij ging in 't kreupelbosch terug, toen nummer drie mij op vijftig mijl afstands met een pistool poogde te doen snoven. Loopen kon hij goed”. Zij bereikten het moeras en liepen er doorheen. De oude priester was weg. Zelfs de hoed was verdwenen. Er waren voetstappen op de weekke aarde onder de varens en het hakhout was platgedrukt. Beiden begrepen den zin daarvan.

„Hij is er op den rug van den ongedeerde vandoor gegaan,” zeide Keeler. Walton knikte bevestigend.

„Zoo blijven wij buiten schot,” vervolgde Keeler. „'t Is niet noodig naar het huis terug te keeren. Binnen enkele minuten zal de dokter daar wezen. De motorfiets zal nog wel op de plaats staan waar wij haar achterlieten, denk ik.”

„Als we tijd genoeg hadden, zou ik voorstellen het vervloekte ding, ernaast loopend, terug te duwen,” zeide Walton. „'k

Heb op den rug van een wild paard gezeten en gevochten in een duister moeras. Maar ik kan je verklaren dat ik de onplezierigste oogenblikken mijns levens op die machine heb doorgebracht, terwijl jij haar door het landschap stuurde.”

Bailey uit de garage ontving hen met gemengde verbazing en teleurstelling, toen hij de huur voor de machine na een nauwkeurig onderzoek naar mogelijke schade in mindering bracht; daarna wandelden zij naar het station.

„Op 't oogenblik moeten we ons maar niet ergeren over de *T'au-t'ie* bende,” zeide Keeler, toen

zij in den trein plaats namen. „Die oude kerel had hersens voor den geheelen troep en voorloopig zullen die niet tot veel denken in staat zijn. Redding heeft zeker nogmaals duizend dollar van hen gekregen. 'k Zou nog wel eens graag daar met hem over gesproken hebben, maar ik vermoed, dat wij den dokter voor het laatst gezien hebben.” (*Wordt vervolgd*).

Twentsche spreekwoorden en gezegden.

Zoo de klokke is, is den kleppel,
Zoo de pot is, is den leppel,
Zoo de moeder, zoo het kind,
Let gezellen waar ie mind.

As ie neemt oe buurmans kind,
Weet ie altied wat ie vind.

Die zien geld wil zien stoeven,
Rooke tabak, en koope zich doeven.

Riekeleus zeer, en armeleus pannekouken ruk veer.

As de boer een kippe slacht, is de boer ziek of de kippe.

Gout altijd nour en smit, en nooit nour en smitjen.

Die het vuur neudig is, mut het in de asche zeuken. L.

EEN HERINNERING AAN DEN WINTER, DIE VOORBIJ IS.
PANORAMA VAN ANDERMATT.